

Prispevki strok za svetovalno delo v praksi

Vizija delovanja svetovalne
službe in kompetence za
svetovalno delo v aktualnih
družbenih razmerah in
v prihodnosti – zapisnik
z okrogle mize
(Celje, 11. 4. 2014)

CVETKA BIZJAK, Zavod RS za šolstvo
cvetka.bizjak@zrss.si

Uvod

Na tradicionalnem posvetu svetovalnih delavcev Prispevki strok za svetovalno delo v praksi, ki je potekal 11. aprila 2014 v Celju, je bila izpeljana okrogla miza na temo Vizija delovanja svetovalne službe in kompetence za svetovalno delo v aktualnih družbenih razmerah in v prihodnosti. Kot je v uvodu poudarila moderatorka Tamara Malešević, je bil cilj diskusije razmišljati o identiteti svetovalnega delavca v trenutnih družbenih razmerah, izmenjati vizije o kompetencah svetovalnih delavcev s perspektive oblikovalcev univerzitetnih študijskih programov, pristojnega ministrstva in drugih inštitucij ter samih svetovalnih delavcev ter pokazati načine, ki podpirajo

perspektivo in razvoj svetovalne službe v prihodnosti. V skladu z navedenimi cilji so bili na okroglo mizo povabljeni:

- predstavniki štirih služb Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport: Direktorat za predšolsko vzgojo in osnovno šolo, Služba za razvoj kadrov v šolstvu, Urad za razvoj izobraževanja in Sektor za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami. Predstavniki vseh štirih služb so se opravičili in jih na okroglo mizo ni bilo.
- predstavniki vseh fakultet, ki usposabljujejo svetovalne delavce. Vabilu so se odzvali:
 - dr. Petra Mrvar Gregorčič, Oddelek za pedagogiko, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani,
 - dr. Sonja Pečjak, Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani,
 - dr. Liljana Rihter in dr. Lea Šugman Bohinc, Fakulteta za socialno delo, Univerza v Ljubljani,
 - dr. Mojca Lipec Stopar, Oddelek za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko, Pedagoška fa-

Tanja Bezič je poudarila, da se Programske smernice za delo svetovalne službe še zmeraj dovolj dobro prilegajo šolskemu sistemu in jih ni treba spreminjati.

- kulteta, Univerza v Ljubljani,
- dr. Jernej Kovač, Oddelek za pedagogiko, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru,
- dr. Božidar Opara in dr. Vanja Kiswarday, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem.

Opravičili so se predstavniki Oddelka za socialno pedagogiko Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani in Oddelka za psihologijo Filozofske fakultete Univerze v Mariboru.

- mag. Tanja Bezič, vodja področne skupine za svetovalno delo na Zavodu RS za šolstvo,
- Marija Lubšina, ravnateljica OŠ Brežice,
- Martina Domajnko, svetovalna delavka na Gimnaziji Ljutomer.

V diskusiji je sodelovalo tudi 105 svetovalnih delavcev - udeležencev posveta.

Vsebino razprave bi lahko strnili v dva zaokrožena tematska sklopa:

1. Ustreznost koncepta svetovalne službe, ki je opredeljen v Programskih smernicah za delo svetovalne službe in ovire pri njegovem uveljavljanju v praksi.
2. Skrb za razvoj identitete svetovalnega delavca, ki temelji na jasno opredeljenih kompetencah in vzpostavljenem sistemu strokovnega razvoja, ka-

terega cilj je dobro usposobljen in kritično odgovoren strokovnjak.

Ustreznost koncepta svetovalne službe in ovire pri njegovem uveljavljanju v praksi

Prva razpravljaljka, Tanja Bezič je poudarila, da se Programske smernice za delo svetovalne službe še zmeraj dovolj dobro prilegajo šolskemu sistemu in jih ni treba spreminjati. Svojo tezo je utemeljila z ugotovitvijo, da racionalna analiza sistema razvojnega in svetovalnega dela v šolskem sistemu kaže, da do bistvenih sprememb ni prišlo in da programske smernice svetovalni delavci sprejemajo kot temeljni konceptualni dokument za svoje delo. Podobno so ugotovili tudi avtorji Bele knjige o VIZ v Sloveniji (2011).

Stališča Tanje Bezič je podprla tudi Petra Mrvar. Utemeljila jih je s sklepi okrogle mize »Pomen svetovalne službe za kakovostno vzgojo in izobraževanje«, ki je bila izpeljana 6. decembra 2012 na Filozofski fakulteti v Ljubljani, na kateri so razpravljalci prišli do enakih sklepov. Potrdili so, da so veljavne programske smernice na programski kot tudi vsebinski ravni aktualne, sodobne in teoretično ter empirično utemeljene. Ob tem pa so opozorili, da se v praksi redko uresničujejo v svoji celovitosti.

V nadaljevanju so razpravljalci opozorili na vrsto težav, ki svetovalne delavce iz leta v leto močnejše ovirajo pri uresničevanju programskih smernic.

- a. Nove delovne naloge: v zadnjih letih so se v slovenskem šolskem sistemu zgodile mnoge spremembe, ki pomembno vplivajo na položaj svetovalnih delavcev in njihovo delovno obremenjenost. Nova zakona, sprejeta po sprejetju programskih smernic (Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, 2000 in 2011 ter Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008), sta svetovalnim delavcem naložila nekatere nove naloge - mnoge med njimi so koordinacijske in strokovno-dokumentacijske. V zadnjih petnajstih letih so bili sprejeti nekateri novi konceptualni dokumenti za delovanje osnovnih in srednjih šol: Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v OŠ (1999, 2007), Koncept učne težave v OŠ (2007) ter Vzgojni načrti v OŠ. V vseh omenjenih dokumentih so prav tako predvidene nove strokovno-dokumentacijske naloge svetovalne službe. Tudi Osebna mapa učenca v OŠ postaja vedno bolj obsežen in zahteven »dosje«, za

vodenje katerega svetovalna služba porabi velik del delovnega časa. Vsi ti novi konceptualni dokumenti svetovalni službi nalagajo nove koordinacijske in strokovno-dokumentacijske naloge. Na srečanjih študijskih skupin v letu 2012 so svetovalni delavci izpostavili, da morajo koordinacijskim in strokovno-dokumentacijskim nalogam posvetiti pomemben delež časa. To pa pomeni veliko nevarnost premika težišča dela svetovalnega delavca »od ljudi k papirjem«. Opozoriti velja, da ni problem le dokumentacija, za vodenje katere predpisi neposredno pooblaščajo svetovalnega delavca. Problem je splošna preobremenjenost šol z različno dokumentacijo. Vodstva šol namreč ob iskanju nosilcev posameznih novih nalog pogosto ne vidijo druge možnosti kot to, da jo zaupajo svetovalni službi. In to celo tedaj, ko zakon izrecno določa drugega nosilca (npr. v primeru individualiziranih programov VIZ-dela za nadarjene učence).

- b. Problem udejanjanja fleksibilnega ravnotežja treh osnovnih dejavnosti, opredeljenih v programskih smernicah: razvojno in preventivno delo, načrtovanje, spremljanje in evalvacija dela šole in svetovalne službe ter dejavnosti pomoči.

Šolski svetovalni delavci kljub usmeritvam v Programskih smernicah za delo svetovalne službe (1999), ki narekujejo fleksibilno ravnotežje treh osnovnih dejavnosti, še zmeraj največji delež delovnega časa namenijo različnim oblikam pomoči posameznim otrokom. Analiza ZRSŠ in drugih kažejo, da v zadnjih letih, med vsebinami individualnega dela svetovalne službe prednjačijo vzgojna in disciplinska problematika ter ekonomske in socialne težave otrok (ugotovitve na podlagi dela v študijskih skupinah svetovalnih delavcev 2013, 2014). Problem je postal še bolj pereč po sprejetju Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, ko svetovalni delavci vse pogosteje (tudi zaradi nihanja števila oddelkov, kar jim ne omogoča več polne zaposlitve v svetovalni službi) postajajo tudi »učitelji za dodatno strokovno pomoč« in izvajalci svetovalnih storitev. Mnogi svetovalni delavci izvajanju dodatne strokovne pomoči za

učence s posebnimi potrebami namenjajo že več kot polovico delovnega časa. Ker pa za takšno delo predvideni profili v Programskih smernicah in v skladu s še zmeraj veljavnim 67. členom ZOFVI tudi niso (bili) ustrezno usposobljeni, to lahko prispeva k izgubi strokovne samozavesti posameznika in identitete svetovalne službe kot celote, saj jih vse to odmika od vloge strokovnega sodelavca vsem udeleženi v VIZ-procesu.

Menimo, da rešitev ni v tem, da svetovalni delavci izvajajo vedno več »specialnopedagoškega ali celo terapevtskega dela«, ker tovrstne naloge lahko celo bolj kompetentno izvedejo ustrezno usposobljeni specialni in rehabilitacijski pedagogi, ki niso nujno zaposleni v svetovalni službi in niti ni nujno, da so zaposleni v konkretnem vrtcu oz. šoli, ampak da svetovalna služba še naprej ostane notranja razvojna in svetovalna služba, ki s svojim specifičnim strokovnim znanjem in svetovalnim odnosom ostaja strokovni sodelavec vsem udeleženi v vzgojno-izobraževalnem procesu (Programske smernice za delo svetovalne službe, 1999).

Vse večja usmerjenost svetovalnih delavcev v pomoč posamezniku je posledica pričakovanih vodstvenih in strokovnih delavcev vrtcev in šol, morda tudi staršev, dolgoročno pa vodi v postopno uveljavitev modela delovanja svetovalne službe kot »priročnega servisa« znotraj vrtca oz. šole. Menimo, da s tem, ko svetovalni delavci kratkoročno sicer odgovarjajo na želje in potrebe strokovnih delavcev in vodstev ter se ukvarjajo bolj s posameznimi učenci ali manjšimi skupinami učencev, dolgoročno ne morejo izpolniti v programskih smernicah utemeljenega fleksibilnega ravnotežja med tremi temeljnimi dejavnostmi svetovalne službe. Resnici na ljubo, se od tega modela poskušamo oddaljiti praktično že od samega začetka delovanja svetovalne službe v Sloveniji (Glej Zbornik posveta Položaj in perspektiva šolske svetovalne službe, 1991). Zato bi bilo nujno, da bi okrepili prizadevanja za premik v paradigmi razmišljanja od krizno-kurativnega k razvojno-preventivnemu delovanju svetovalnega delavca. Omenjena prizadevanja pa niso le odgovornost stroke, ampak zagotovo tudi problem šolske politike.

Poseben problem, ki ga prinaša novi Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami, so svetovalne sto-

Šolski svetovalni delavci kljub usmeritvam v Programskih smernicah za delo svetovalne službe (1999), ki narekujejo fleksibilno ravnotežje treh osnovnih dejavnosti, še zmeraj največji delež delovnega časa namenijo različnim oblikam pomoči posameznim otrokom.

ritev, katerih izvajanje vodstva šol največkrat naložijo svetovalni službi. Izhodiščni namen svetovalnih storitev je bil strokovno podpreti šole pri ustvarjanju kakovostnega šolskega okolja za inkluzijo. Uvedba svetovalnih storitev je bila prvotno zamišljena kot odziv šolske politike na potrebo šol po kakovostni podpori zunanjih specializiranih inštitucij pri oblikovanju primerne učnega okolja za otroke s posebnimi potrebami. V tem >

smislu so bile najprej zamišljene kot naloga zunanjih sodelavcev. Zdaj pa se sprevračajo v dodatno obremenitev svetovalnih delavcev, za katero pogosto niso niti ustrezno usposobljeni niti nimajo dovolj časa.

Vsi razpravljavci so bili enotnega mnenja, da je skrajni čas za temeljit premislek o položaju svetovalne službe v slovenskem VIZ-sistemu.

1. Potrebna je analiza celotne strokovne dokumentacije o delovanju vrtca oz. šole. Ni namreč dovolj analizirati le predvidene strokovne dokumentacije za delo svetovalne službe, da bi lahko ocenili, katera od le-te je za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo potrebna in nujna. Šele s celovitim pristopom k analizi šolske dokumentacije bi bilo mogoče pred-

Vsi razpravljavci so bili enotnega mnenja, da je skrajni čas za temeljit premislek o položaju svetovalne službe v slovenskem VIZ-sistemu.

lagati tudi ustrezne spremembe zakonov in podzakonskih aktov in s tem, kar zadeva spremljajočo dokumentacijo, razbremeniti vrtce oz. šole kot celoto in tako tudi svetovalno službo.

2. Za kakovostno uresničevanje programskih smernic je potreben ponoven razmislek o normativih za delo šolskih svetovalnih delavcev.
3. Potreben je premislek, na katerih področjih je potrebno sodelovanje vrtcev in šol z zunanjimi inštitucijami. Ustvariti je treba razmere za to sodelovanje in ga tudi vzpostaviti.

Skrb za razvoj identitete svetovalnega delavca, ki temelji na jasno opredeljenih kompetencah in vzpostavljenem kakovostnem sistemu strokovnega razvoja, katerega cilj je dobro usposobljen in kritično odgovoren strokovnjak.

Ta del vsebinske razprave je spodbudilo sprejetje Pravilnika o dopolnitvi Pravilnika o izbrazbi učiteljev in

Znanja je potrebno jasno opredeliti in oblikovati kompetenčni model za svetovalne delavce, ki bo izhajal iz sprejetih konceptualnih rešitev, ki jih določajo smernice za delo šolske svetovalne službe.

drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole (Ur.l. RS, št. 10/2012). Ta pomembno širi nabor strokovnih profilov, ki lahko opravljajo delo svetovalnega delavca. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport se je leta 2012 za spremembe odločilo brez kakršne koli razprave v strokovni javnosti. O

spremembah se ni posvetovalo niti s fakultetami, ki te programe izvajajo.

Prvi odziv stroke na navedene spremembe je bila organizacija okrogle mize 6. decembra 2012 na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Takrat predstavniki ministrstva niso predstavili nobenih prepričljivih argumentov, s katerimi bi jih utemeljili. Posvet Prispevki strok za svetovalno delo v praksi pomeni nadaljevanje takrat začelih prizadevanj stroke za ureditev tega vprašanja.

Razpravo je začela Petra Mrvar in poudarila, da so za delo svetovalnega delavca potrebna široka znanja in veščine, ki obsegajo več kot le znanja in veščine za individualno delo s posameznimi udeleženci v vrtcih in šolah. Svetovalni delavci potrebujejo tako znanje s področja razvoja otroka, poznavanje vzgojno-izobraževalnega sistema, načrtovanja in didaktičnega vodenja učnega in vzgojno-izobraževalnega

procesa v celoti kot tudi poglobljena znanja in veščine za delo s specifičnimi skupinami otrok/učencev, učiteljev itd. Ta znanja je potrebno jasno opredeliti in oblikovati kompetenčni model za svetovalne delavce, ki bo izhajal iz sprejetih konceptualnih rešitev, ki jih določajo smernice za delo šolske svetovalne službe. Na tej podlagi se lahko presodi, kateri študijski programi oz. kateri profili ustrezajo modelu. Šele taka presoja je lahko izhodišče za spremembo ustreznih predpisov.

Ob tem je treba upoštevati, da ni mogoče pričakovati, da bi bil vsak profil usposobljen za opravljanje vseh raznovrstnih nalog, ki jih predvidevajo programske smernice. Na zahteve in kompleksnost nalog šolske svetovalne službe bi lahko najbolje odgovoril le tim strokovnjakov, ki bi bili predvsem dobro opremljeni s kompetencami za delovanje na svojem strokovnem področju, ob tem bi pa zmogli upoštevati pomen, vlogo in naloge drugih strokovnjakov. Vprašanje pa je, ali je širitev svetovalne službe v danih družbenih razmerah izvedljiva. Razpravljavci vidijo rešitev v interdisciplinarnem sodelovanju, delovanju v timih šolskih svetovalnih delavcev in kakovostno nadaljnje strokovno izpopolnjevanje za pridobitev kompetenc, ki jih svetovalni delavci niso

pridobili v svojih rednih študijskih programih. Lea Šugman Bohinc vidi ključ do kakovostnega dela svetovalne službe v raznoliki ponudbi storitev različnih strokovnih profilov, da bi z njo odgovorili na raznolikost potreb različnih akterjev v sistemu vzgoje in izobraževanja.

V nadaljevanju so predstavniki fakultet opisali kompetence svojih diplomantov za opravljanje dela v svetovalni službi.

- a. Kompetence diplomantov socialnega dela:
- usposobljenost za delo s sistemi različnih velikosti in ravni kompleksnosti (organizirati t. i. izvirne delovne projekte podpore in pomoči);
 - usposobljenost za povezovalno oz. koordinacijsko vlogo v procesih mreženja; spodbujanje in vodenje reševanja različnih težav; upravljanje težav in konfliktov v interakcijah med pod sistemi udeležencev v vzgoji in izobraževanju;
 - razumevanje značilnosti revščine; usposobljenost za ravnanje z družbenimi neenakostmi;
 - poznavanje nasilja in posledic, usposobljenost za izdelavo analize tveganja oz. ogroženosti in načrtov varnosti; poznavanje institucionalne mreže in načinov sodelovanja v medinstitucionalnih timih;
 - usposobljenost za delo v skupini, usposobljenost organizirati in izvajati prostovoljstvo ter organizirati medsebojno učno pomoč;
 - usposobljenost za razvojno in raziskovalno (projektno) delo, za ocenjevanje, spodbujanje in spremljanje kakovosti dela na področju vzgoje in izobraževanja.
- b. Psihologi so, glede na svoje profesionalne kompetence, usposobljeni za sistematično preventivno in intervencijski delo:
- z učenci:
 - individualna in skupinska pomoč učencem z učnimi težavam;
 - dodatna strokovna pomoč pri premagovanju primanjkljajev s treningi kognitivnih, metakognitivnih in motivacijskih strategij; treningov drugih izvršilnih funkcij pri učencih z učnimi težavami (nadzorovanje pozornosti, voljne namere).
 - okrepljeno delo z učitelji v duhu posvetovalnega modela - partnerskega sodelovanja:
 - skupne intervencije v vodenju razreda pri poučevanju (npr. pri zmanjševanju motečega (neustreznega) vedenja pri skupinah učencev ali posameznem učencu, vpeljevanje aktivnih metod poučevanja ...);
 - posebno delo z učitelji razredniki pri delu z oddelčno skupnostjo (npr. vprašanje socialne vključenosti učencev s posebnimi potrebami v oddelčne skupnosti; vprašanje medvrstniškega nasilja v oddelku) ali pa

- pri posredovanju za posamezne učence;
 - skupne oddelčne ure v oddelčnih skupnostih (teme odraščanja, odnosa z vrstniki, ljubezni, strpnosti ...).
- delo s starši ... strokovna področja: učinkovito učenje, odraščanje, medosebni odnosi ...:
 - pomoč razrednikom pri predavanjih (namesto zunanjih »strokovnjakov«),
 - izkustvene delavnice s starši (šola za starše).
- analize obstoječegastanja, načrtovanje in spremljanje sprememb (skupaj z učitelji, vodstvom, starši) za konkretno šolo.

- c. Mojca Lipec Stopar je predstavila usposobljenost diplomantov programov Pedagoške fakultete, Oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko. Usposobljeni so za načrtovanje, organiziranje, izvajanje in vodenje različnih oblik vzgojno-izobra-

Iz opisa sledi, da so diplomanti programov Pedagoške fakultete, Oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko bistveno ožje profilirani kot prej opisani profili in lahko delujejo kot sodelavci svetovalnega delavca, kot pomemben člen tima.

ževalnega, rehabilitacijskega, preventivnega ter svetovalnega dela s posamezniki in skupinami oseb s posebnimi potrebami ter za svetovanje strokovnim delavcem in staršem ali rejnikom oseb s posebnimi potrebami v vseh starostnih obdobjih. Programi so oblikovani polivalentno, tako da diplomanti pridobijo osnovne kompetence za delo s skupinami oseb s posebnimi potrebami, s specifičnimi kompetencami pa se ožje profilirajo za delo s posameznimi skupinami oseb s posebnimi potrebami.

Iz opisa sledi, da so diplomanti programov Pedagoške fakultete, Oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko bistveno ožje profilirani kot prej opisani profili in lahko delujejo kot sodelavci svetovalnega delavca, kot pomemben člen tima.

- d. Še ožje so profilirani diplomanti programa inkluzivna pedagogika, ki ga izvaja Pedagoška fakulteta Univerze na Primorskem. Božidar Opara navaja, da gre za program, ki razvija kompetence za individualizacijo v vzgoji in izobraževanju, za poklicno orientacijo in poklicno usmerjanje drugačnih, za oblikovanje inkluzivnega okolja oziroma razvoj integracije in inkluzije kot koncepta, za raziskovanje inkluzije in drugih vidikov, povezanih z vključevanjem OPP v normalno okolje in aktivne oblike >

družbenega življenja. To je podiplomski program, ki je usmerjen v pridobivanje znanja za izvajanje dodatne strokovne pomoči oz. za neposredno delo z otroki s posebnimi potrebami. Po mnenju Božidarja Opare profil inkluzivnega pedagoga ne posega v ustaljene oblike in načine dela uveljavljenega koncepta ŠSD, kljub temu pa ga dopolnjeni Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole omenja kot ustrezen program za delo šolskega svetovalnega delavca.

Opisana velika različnost med programi, ki diplomantom omogočajo opravljanje dela svetovalnega delavca, jasno pokaže na slabosti trenutno veljavnega Pravilnika o dopolnitvi Pravilnika o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole (Ur. l. RS, št. 10/2012), ki premalo domišljeno širi nabor strokovnih profilov, ki lahko opravljajo delo svetovalnega delavca. Nekateri udeleženci s fakultet, ki

V nadaljevanju razprave so se udeleženci dotaknili težav v zvezi s podeljevanjem licence za samostojno opravljanje dela svetovalnega delavca. Izpostavili so vprašanje pedagoško-andragoške izobrazbe šolskih svetovalnih delavcev.

izvajajo študijske programe, ki so na novo predvideni v omenjenem pravilniku, so poudarili, da ti programi niso bili predvideni za usposabljanje šolskih svetovalnih delavcev (programi: socialno delo z družino, socialno vključevanje in pravičnost na področju hendikepa, etničnosti in spola, duševno zdravje v skupnosti, supervizija, osebno in organizacijsko svetovanje). Poseben problem predstavljajo tudi drugostopenjski programi, ki so široko odprti za vključevanje študentov z zelo različno izobrazbo na prvi stopnji. Primer skrbnega premisleka pri oblikovanju študijskih programov je Fakulteta za socialno delo, ki je določila, da so diplomanti programov druge stopnje socialnega dela kompetentni za opravljanje svetovalnega dela, le če so tudi na prvi stopnji končali študij socialnega dela ali sorodnih poklicev, ki se zaposlujejo v vzgoji in izobraževanju in se jim v skladu z ZOFVI na podlagi ocene pridobljenih kompetenc prizna pedagoško-andragoška izobrazba ali si to izobrazbo dodatno pridobijo. Drug primer pa je podiplomski program Inkluzivna pedagogika na primorski Pedagoški fakulteti, v katerega se vpisujejo študenti z zelo različnimi prvo- stopenjskimi diplomami. Mnenje razpravljavcev je, da drugostopenjski diplomanti, ki na prvi stopnji niso pridobili dovolj temeljnega psihološkega in pedagoškega znanja, nimajo ustreznih kompetenc za delo v svetovalni službi.

Zato je nujno v sodelovanju s pristojnim ministrstvom poiskati nove rešitve v zvezi z zahtevano izobrazbo šolskih svetovalnih delavcev. Pred uveljavljanjem kadrovskih rešitev, ki jih prinašajo spremembe pravilnikov, naj se opravi dodatna strokovna razprava in izdelava ustrezen kompetenčni model, ki bo osnova za določanje kadrovskih pogojev za opravljanje šolskega svetovalnega dela in bo tako opredelil tiste poklice oziroma strokovne profile, ki bodo lahko zagotavljali uresničevanje sprejetih smernic in veljavnih konceptualnih rešitev na področju šolskega svetovalnega dela. Treba je oblikovati delovno skupino, ki naj izdelava kompetenčni model in pripravi predloge sprememb ustreznih pravilnikov.

V nadaljevanju razprave so se udeleženci dotaknili težav v zvezi s podeljevanjem licence za samostojno opravljanje dela svetovalnega delavca. Izpostavili so vprašanje pedagoško-andragoške izobrazbe šolskih svetovalnih delavcev. Za vse profile, ki se lahko zaposlujejo kot šolski svetovalni delavci, velja, da morajo imeti ustrezno pedagoško oziroma pedagoško-andragoško izobrazbo. Tisti, ki niso diplomirali iz pedagoških študijskih programov, so jo morali doslej posebej dokazovati z natančnim pregledom vsebin njihovih študijskih programov: npr. psihologi, socialni delavci. Nekateri fakultete so problem rešile tako, da so zahtevana znanja uvrstile v svoje redne programe. Razpravljavci so opozorili, da morajo svetovalni delavci opraviti enako pedagoško-andragoško izobrazbo kot učitelji. Poudarili so, da to ni dobra rešitev, in predlagali, da se zanje pripravi drugačen program. Opozorili so tudi, da bi bilo treba oblikovati kakovostno pripravništvo za svetovalne delavce. Lep primer teh prizadevanj je uveljavljanje modela supervizirane prakse psihologov za pridobitev certifikata EuroPsy, ki ga razvija Oddelek za psihologijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Na podoben način bi lahko pripravili tudi model supervizirane prakse za vse svetovalne delavce.

Povzetek sklepov okrogle mize

Udeleženci okrogle mize so v razpravi oblikovali naslednje sklepe:

1. Šole in vrtce kot celoto in s tem tudi svetovalno službo je treba močno razbremeniti administrativnega dela: potrebna je analiza celotne strokovne dokumentacije o delovanju vrtca oz. šole, da bi lahko presodili, katera je za kakovostno vzgojno-izobraževalno delo potrebna in nujna. Na temelju te analize je treba predlagati ustrezne spremembe

- zakonov in podzakonskih aktov in s tem, kar zadeva spremljajočo dokumentacijo, razbremeniti vrtce oz. šolo kot celoto in tako tudi svetovalno službo.
2. Na sistemski ravni je treba ustvariti razmere za udejanjanje fleksibilnega ravnotežja osnovnih treh dejavnosti opredeljenih v programskih smernicah - predvsem za premik v paradigmi od krizno-kurativnega k razvojno-preventivnemu delovanju svetovalnega delavca.
 - a. Za kakovostno uresničevanje programskih smernic je treba svetovalne delavce razbremeniti nalog, ki niso v skladu s konceptom dela svetovalne službe; potreben je tudi ponoven razmislek o normativih za delo šolskih svetovalnih delavcev.
 - b. Svetovalne delavce je treba strokovno podpreti pri udejanjanju razvojno- preventivne vloge na šolah.
 - c. Potreben je temeljit premislek, na katerih področjih je potrebno sodelovanje vrtcev in šol z zunanjimi inštitucijami. Ustvariti je treba razmere za to sodelovanje in ga tudi vzpostaviti.
 3. V sodelovanju s pristojnim ministrstvom je treba poiskati nove rešitve v zvezi z zahtevano izobrazbo šolskih svetovalnih delavcev. Pred uveljavljanjem kadrovske rešitve, ki jih prinašajo spremembe pravilnikov, je treba opraviti poglobljeno strokovno razpravo, v kateri naj sodelujejo predstavniki matičnih fakultet, predstavniki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, predstavniki Zavoda RS za šolstvo in strokovnjaki iz prakse. Posebna strokovna skupina naj izdelava kompetenčni model svetovalnega delavca, ki bo osnova za določanje kadrovskih pogojev za opravljanje šolskega svetovalnega dela.
 4. Ker je delo svetovalnega delavca tako raznoliko, da noben študijski program ne daje vseh potrebnih znanj, je treba vzpostaviti timsko sodelovanje, bodisi v okviru študijskih skupin ali kako drugače, delo svetovalne službe na šoli pa podpreti z interdisciplinarnim sodelovanjem med šolami/vrtci in zunanjimi inštitucijami.
 5. Organizirati je treba dopolnilno izobraževanje za pridobitev manjkajočih kompetenc različnih profilov svetovalnih delavcev.
 6. Oblikovati je treba kakovosten sistem pripravnosti, ki bo kar najbolj premoščal razlike v usposobljenosti različnih strokovnih profilov svetovalnih delavcev (razvijal manjkajoče kompetence), vključeval kakovosten model supervizirane prakse ter vključeval posebej za svetovalne delavce prilagojeno pedagoško-andragoško izobrazbo (za tiste profile, ki ustreznih znanj niso pridobili v času študija).
 7. Z ugotovitvami okrogle mize je poleg vseh matičnih fakultet treba seznaniti še vodstvo Zavoda RS za šolstvo in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.